

MILLIY TARBIYA ASOSIDA BOLA SHAXSINI RIVOJLANTIRISHDA OILA, MAXALLA VA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLAR HAMKORLIGI

Yakubova Zilola Zikirovna

Nizomiy nomidagi TDPU

“Maktabgacha talim metodikasi” kafedrası o‘qituvchisi

zilolayakubova1979@mail.ru

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada milliy tarbiyaga yangicha yondashuvi maktabgacha ta'lim tashkilotida bola shaxsiga yo'naltirilgan ta'limni qalbi va ongiga singdirish bolada tayanch fazilatlarini kafolatli shakllantirishda uning psixologik qonuniyatlarini o'rganish, mazkur masalada oila, maktabgacha ta'lim tashkiloti, mahallalarning ijtimoiy-pedagogik imkoniyatlarini to'liq yuzaga chiqarishni va ular orasida ilmiy-metodik hamkorlik va uzviylikni yangi darajaga ko'tarishni hamda uning ijtimoiy asoslari haqida fikr yuritilgan.*

***Kalit so'zlar:** maktab, maktabgacha ta'lim, oila, mahalla, bolalar, pedagog-tarbiyachi, kitob, ota-onalar, pedagogik tashviqot, xuruqiy madaniyat.*

***Аннотация:** В данной статье новый подход к отечественному воспитанию заключается во внедрении лично-ориентированного воспитания ребенка в сердце и сознание дошкольной образовательной организации, в изучении его психологических закономерностей в гарантированном формировании основных качеств у ребенка, в этом случае, семье, дошкольной образовательной организации, социально-полностью раскрыть педагогические возможности и поднять на новый уровень научно-методическое сотрудничество и единство между ними, а также осмысление его социальных основ.*

***Ключевые слова:** школа, дошкольное образование, семья, микрорайон, дети, педагог-воспитатель, книга, родители, педагогическая кампания, правовая культура.*

Abstract: *In this article, a new approach to domestic upbringing is to introduce a personality-oriented upbringing of a child in the heart and mind of a preschool educational organization, to study its psychological patterns in the guaranteed formation of basic qualities in a child, in this case, a family, a preschool educational organization, socially - to fully reveal pedagogical possibilities and raise scientific and methodological cooperation and unity between them to a new level, as well as understanding its social foundations.*

Key words: *school, preschool education, family, neighborhood, children, teacher-educator, book, parents, pedagogical campaign, legal culture.*

KIRISH.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev "Ushbu sohada boshlagan islohotlarimizni davom ettirishimiz, ta’lim dargohlariga borib, o‘qituvchi va murabbiylar bilan ko‘proq muloqot qilib, sifatni oshirish bo‘yicha ular qo‘ygan masalalarni birgalikda hal qilishimiz kerak. Biz kelgusi yil Davlat dasturiga xalqimiz ko‘targan barcha masalalarni aniq yechimlari bilan kiritamiz. Ushbu jarayonlarda deputat va senatorlar, mahalla vakillari, ziyolilar, yoshlar, tadbirkorlar va keng jamoatchiligimizdan faol bo‘lishlarini, yangi-yangi taklif va tashabbuslar bildirishlarini so‘rayman", — dedi davlat rahbari.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA.

Yangi O‘zbekiston taraqqiyotining yangi bosqichida umuminsoniy qadriyatlar davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishi hisoblanib, uning asosiy maqsadi-o‘zlikni anglash, milliy qadriyatlarni tiklash, ko‘p millatli xalqimizni birlashtirish, milliy va umumbashariy qadriyatlarga asoslangan holda ma’naviy-ahloqiy fazilatlarga ega bo‘lgan, umuminsoniy qadriyatlarni yuksaltirishga keng sharoitlar yaratilmoqda. Ularning rivojlanishiga e’tibor berilmoqda. Zotan, mustaqillik fikr-mulohazalarda ozod, o‘z haq-huquqini yaxshi taniydigan, izlanuvchan, zamonaviy bilimga ega, Vatanga, ona zaminimizga sadoqatli, boqimandalikning har qanday ko‘rinishlarini o‘zi

uchun or deb biladigan, o'z kuchi va aqliga ishonib yashaydigan, o'z shaxsiy manfaatlarini xalq, Vatan manfaatlari bilan uyg'un holda ko'radigan barkamol insonni tarbiyalashni talab etadi.

Sharq pedagogik ta'limoti mutafakkirlari fikriga binoan inson shaxs sifatida aynan maktabgacha davr mobaynida shakllanadi va so'nggi bosqichlarda uning kurtaklari tobora rivojlanib boradi.

Shunday ekan, bola shaxsini shakllantirish masalasi maktabgacha ta'lim tizimi, ta'lim boshqaruv organlari, ta'lim muassasalari pedagogik jamoalari, keng jamoatchilik diqqat e'tiborida bo'lishi lozim. Kichik inson va fuqaro tarbiyasi, rivojlanish omillari, unga zarur bo'lgan shart sharoitlar yaratish muammolarining tezkorlikda samarali yechimini topish dolzarb vazifalardandir.

Bola shaxsini rivojlantirishda oilada ijtimoiy tarbiyaviy muxitni sog'lomlashtirish, sog'lom turmush tarzini shakllantirishda ota onalarning bilim va madaniyatini oshirish borasidagi ishlarni jonlantirish, takomillashtirish oila va mahalla hamkorligi omilidir.

Bu hamkorlikni mustahkamlash va yuksaltirishda tarbiya va ta'limning yangi shakllari va vositalarini joriy etish zarur. Bunda har bir mahalla qoshida "Ota onalar dorilfununi" ni tashkil etib, undagi tushunchalarini, tibbiy savodxonligini, xuquqiy ong va xuquqiy madaniyat darajasini, oila a'zolari munosabatlarida va bola tarbiyasida zarur bo'lgan pedagogik va psixologik bilimlarga ega bo'lishini to'liq ta'minlash o'zini o'zi boshqarish organlarining eng asosiy vazifasidir.

Bola mustaqil fikr yuritishi uchun uning so'z boyligi, nutq madaniyati, mantiqiy fikrlash qobiliyatlari shakllangan bo'lishi lozim. Kichikintoy o'zligini anglashi uchun esa milliy qadriyatlar xalq og'zaki ijodi va milliy o'yinlar vositasida singdirib boriladi.

Bu muhim vazifalarni amalga oshirishda mamlakatimizda rivojlangan, pedagogik va uslubiy jihatdan ta'minlangan maktabgacha ta'lim tizimi mavjud. Bu tizim ta'limni boshqarish bo'yicha vakolatli davlat organlari, davlat va nodavlat ta'lim tashkilotlari, yarim milliondan ortiq malakali pedagogik kadrlarni o'z ichiga qamrab olgan.[1]

NATIJALAR.

Shuni aytish joizki, bola shaxsini tarbiyalashda, uni voyaga yetkazishda mazkur tizimning har bir bo'g'ini oldida muayyan maqsad va vazifalar turibdi. Bolada mavjud qobiliyatlarning namoyon bo'lishi, shaxsning to'laqonli ochilishi uning o'ziga xos xususiyatlarining yorqin ko'rinishi deb hisoblash mumkin. Maktabgacha yoshdagi bolalarning har biriga biron is'tedod egasi deb qaralishi kerak.

Maktabgacha ta'lim tashkilotida ta'lim tarbiya bosh maqsadi jismonan sog'lom, aqlan yetuk, ma'naviyati boy, erkin fikrlay oladigan barkamol shaxsni tarbiyalashdir.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti xodimlari ana shuni chuqur tushungan holda bolalarga ma'naviy qadriyatlar, o'zlikni anglash, milliy g'urur, Vatanga muhabbat va bunyodkorlik g'oyalarini singdirib borishlari lozim. Zero, tevarak atrofdagi kishilar nutqi, o'zaro munosabatlari ta'sirida go'dakning hissiyotlari rivojlana boradi va shaxsiy xususiyatlari paydo bo'la boshlaydi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotida bola shaxsiga yo'naltirilgan ta'limni qalbi va ongiga singdirish vositasi turli-tumandir. Shulardan biri badiiy adabiyot hisoblanadi, ya'ni badiiy adabiyot orqali bolalar qalbi va ongiga Vatanga muhabbat, yurtga sadoqat, mardlik, ezgulik, yaxshilik, fidoyilik kabi fazilatlar singdirilib, ular ushbu ilg'or ma'naviy axloqiy xislatlar ruxida tarbiyalanadi.

Bola o'z ona tili jozibasini xalq qo'shiqlari, erkalashlari, ovutmachoqlar, maqollar, topishmog'u- tez aytishlar, dostonu - ertaklar, she'ru - qo'shiqlar orqali sezadi hamda o'zi tug'ilib o'sgan Vatanidan, uning xalqidan, milliy an'ana va bayramlari, urf odatlari-yu qadriyatlaridan bahra oladi.

Xalq ertaklari, badiiy adabiyot namunalari o'g'il bolalarni o'sha qaxramonlardek jasur, pahlavon, uddaburon, aqlli bo'lishga, qizlarni esa oqila, dono, go'zal, mehnatsevar bo'lishga undaydi. Ertaklar ularning nutqi, tafakkuri, ma'naviyati rivojlanishida, dunyoqarashi shakllanishida, barkamol inson bo'lib ulg'ayishida juda ahamiyatlidir.

MUHOKAMA.

Istiqlol bolalarimiz uchun yorug'lik demakdir. Bolalarimizning istiqloq uchun kurashga ajdodlarimiz bilan tanishtirish, ularning o'g'itlarini soddaroq holda o'rgatib borish maqsadga muvofiqdir.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni oilada tarbiyalashni, ota-onalar bilan hamkorlikni bundan keyin yanada takomilishtirish yo'llarini izlab topish oilaviy tarbiyaning ijtimoiy tarbiya bilan aloqasini mustahkamlash maktabgacha ta'lim tashkilotlari xodimlari pedagogik omillar, bu sohada ilmiy ish olib boruvchi tadqiqotchilar va tarbiyachi-uslubchilarning muhim vazifasidir.[2]

Bolalarni tarbiyalash davlat ahamiyatidagi vazifadir. Uning to'g'ri hal qilinishi tarbiya ishining qo'yilishiga majmuaviy yondashuvga ta'lim muassasalari, oila va jamiyatchilikning to'liq o'zaro ta'siri va harakatlarning birligiga bog'liq.

Bolalar maktab ta'limiga tayyorgarligiga ta'sir etuvchi omillar haqida gapirar ekanmiz, maktabgacha yoshdagi bolalarni oilada tarbiyaning ota-onalar bilan hamkorlikda, bundan keyin yanada takomillashtirish yo'llarini izlab topilsa maqsadga muvofiq bo'lar edi. Oilaviy tarbiyaning ijtimoiy tarbiya bilan aloqasini mustahkamlashda maktabgacha ta'lim tashkiloti xodimlari, pedagog olimlar, bu sohada ilmiy ish olib boruvchi tadqiqotchi va metodistlarning o'rni juda katta.

Bola kunning asosiy qismini maktabgacha ta'lim tashkilotida o'tkazsa ham, inson komoloti uchun eng muhim bo'lgan omillardan biri tarbiyaning tamal toshi oilada qo'yiladi. Shu sababli ham maktabgacha ta'lim pedagogikasining asosiy maqsadi bo'lgan bolalarni maktab ta'limiga har tomonlama tayyorlashda MTT bilan oila hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi. MTTning oila bilan ishlash tizimida aniq maqsad, mazmun bo'lishi kerak. Maktabgacha ta'lim tashkilotining ota-onalar bilan ishlashida keng aholi ommasi orasida pedagogik tashviqot ishlarini tashkil qilish tufayli bolalarni tarbiyalashda ijobiy natijalarga erishish mumkin. MTT xodimlari ota-onalar va oila bilan hamkorlikdagi ishlaridan eng keng tarqalgan shakllarini keltiramiz.[3]

XULOSA

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarda pedagog xodimlarning olib boradigan ta'lim tarbiyaviy ishlarning samaradorligini oshirishda, ta'lim tarbiya jarayonini takomillashtirishga qaratilgan mavzular malaka oshirish va qayta tayyorlash o'quv dasturlarida, o'quv rejalarda o'z aksini topgan. Zero, maktabgacha ta'lim tashkilotlari, pedagoglar bola shaxsini barkamol qilib tarbiyalashda o'z burch va vazifalarini yaxshi bilishlari, yosh avlodni xalqimizning munosib farzandlari qilib tarbiyalashlari lozim.

Xulosa qilib aytganda bog'cha yoshidagi davrining o'ziga xos xususiyati shundaki, bu davrda bolalarda xarakter hislatlarining namunalari shakllanib axloqiy xarakterning asoslari vujudga keladi. Maktabgacha ta'lim uzluksiz ta'limning boshlang'ich qismi hisoblanadi. U bolaning sog'lom va rivojlangan shaxs bo'lib shakllanishini ta'minlab, o'qishga bo'lgan ishtiyoqini uyg'otadi, tizimli o'qitishga tayyorlab boradi. Shunday ekan, bu tizim faoliyatini yanada kuchaytirish, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida har tomonlama qulay shart-sharoitlar yaratish, ularga maktabgacha yoshdagi bolalarni keng jalb etish farzandlarimizning barkamol va yetuk shaxs bo'lib shakllanishida muhim o'rin tutadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. NATIONAL VALUES OF PRESCHOOL CHILDREN BASICALLY FORMING EDUCATIONAL AND MORAL QUALITIES ZZ Yakubova European International Journal of Pedagogics 3 (01), 65-70
2. ZZ Yakubova MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIDA BOLANING RIVOJLANISHI VA TARBIYASIGA PROFESSIONAL YORDAM KO'RSATISHDA OILA, MAHALLA VA MAKTAB BILAN HAMKORLIK ISHLARI INTERNATIONAL CONFERENCES 1 (8), 68-73
3. Y.Z Zikirovna EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN IN THE SPIRIT OF NATIONAL TRADITIONS Conference Zone, 257-262

4. O‘zbekiston Respublikasining 2020 yil 23 sentyabrdagi “Ta’lim to‘g‘risida”gi O‘RQ-637-sonli Qonuni.
5. O‘zbekiston Respublikasining 2019 yil 16 dekabrda “Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida”gi O‘RQ-595-sonli Qonuni.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 29 dekabrda “2017-2021 yillarda maktabgacha ta’lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-2707-sonli Qarori.
7. Boboeva D.R. Maktabgacha yoshdagi bolalar tarbiyasining asosiy mezonlari // Pedagogik ta’lim j. – T.: 2001. 2-son. 65-66-b.
8. Boboeva D.R. Maktabgacha yoshdagi bolalarning nutqini o‘stirish jarayonida ertaklar asosida atrof-muhit bilan tanishtirish / Ilmiy to‘plam. – T.: Nizomiy nomidagi TDPU. 2000. – 103-105-b.
9. Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo‘yiladigan davlat talablari. T.:2018 y.
O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta’lim vazirligining Muvofiqlashtiruvchi kengashining 2022 yil 4-fevralda 1-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan takomillashgan “Ilk qadam” o‘quv dasturi.
11. Egamberdiyeva N.M. Ijtimoiy pedagogika. Darslik. T.2009
12. Sodiqova.Sh.A. “Maktabgacha pedagogika”. T.: “Tafakkur sarchashmalari”, 2013